

K

KULTUR
&NÖJE06-7848293
kultur@vasabladet.fi

"Bomullsängeln" är en berättelse om kvinnoliv, arbetarhistoria, kärlek och smärta. I centrum står väninnorna Helli (Ksenia Timoshenko) och Hilda (Sannah Nedergård). FOTO: FRANK A. UNGER

En helgjuten teaterupplevelse

RECENSION. "Bomullsängeln" en väl sammanhållen historia om kvinnor vid Bomullsfabriken i Vasa. Den lokala anknytningen ger pjäsen ett mervärde.

Hur göra en drygt två timmars teaterpjäs av en detaljrik roman om ett helt kvinnoliv? Det ska medges att jag hade vissa tvivel inför premiären av "Bomullsängeln" på Wasa Teater. Med de tvivlen kom snabbt på skam.

Det här är en pjäs där allt – rollarbetet, regin, ljudbilden, scenografin, ljusanvändningen – samverkar för att skapa en helgjuten teaterupplevelse.

"Bomullsängeln" bygger på Susanna Alakoskis roman om kvinnorna vid Vasa Bomullsfabrik, en berättelse med ett tidsspänn från Vasa brand till slutet av 1950-talet. I centrum står väninnorna Helli och Hilda, den senare inspirerad av Alakoskis egen mormor som arbetade på Bomullen i hela sitt liv.

I boken presenteras händelserna mestadels i kronologisk ordning, från Hildas barndom till dess att hon är en medelålders kvinna.

Pjäsen, däremot, inleds med att Hilda och Helli lämnar tillvaron som pigor på landsbygden i början av 1920-talet för att flytta till Vasa och bli bomullsänglar (textilarbeterskor) på Bomullsfabriken.

Hilda tror på Gud och litar på auk-

toriteter. Hon försöker acceptera och komma till rätta med den hårda och fattiga tillvaron.

Helli däremot vill förändra världen. Hon ger inte upp kampen för att skapa ett drägligare och rättvisare liv för arbetarklassen i allmänhet och kvinnorna i synnerhet.

På Wasa Teater är det Sannah Nedergård och Ksenia Timoshenko som spelar rollerna som Hilda respektive Helli. De står för nyansrika tolkningar och lyfter fint fram personlighetsdragen i sina karaktärer.

Nedergård gör sin Hilda till en för-synt och stundom nästan lite godtrogen kvinna som provas hårt av livet.

Timoshenko tar fram amperheten, principfastheten och den starka viljan hos Helli.

Eftersom Nedergård och Timoshenko själva är unga är de mest övertygande som de unga Hilda och Helli. Att få fram rösten och kroppsspråket hos en sliten äldre kvinna faller sig inte riktigt lika naturligt.

Skådespelarensemblen överlag står för stabila insatser från början till slut. De växlar mellan flera olika karaktärer och gör varje roll lika trovärdigt.

Hilda och Helli har inte samma

TEATER

Bomullsängeln

Av: Susanna Alakoski
Dramatisering: Annina Enckell
Regi: Ulrika Bengts
Scenografi: Milja Salovaara
Kostym: Linn Wara
Mask: Anna Vesterback
Musik: Peter Hägerstrand
Ljus: Joonas Tikkanen
Ljud: Tim Stratton
Koreografi: Soile Ojala
I rollerna: Johan Aspelin, Jonas Bergqvist, Lina Ekblad, Ylva Ekblad, Viktor Idman, Sannah Nedergård, Tove Qvickström, Carola Sarén, Ksenia Timoshenko
Uppremiär på Wasa Teater 29.11.2019

syn på religion, politik och familjebildning, men de förblir vänner vad som än händer. Vänskap och gemenskap går som en sympatisk röd tråd genom berättelsen. Det gäller också gemenskapen bland bomullsänglarna.

DETHÄR ÄR huvudsakligen en kvinnors historia. Männen finns där – som makar, förmän eller direktörer – men de står inte i förgrunden.

"Bomullsängeln" är en pjäs som visuellt är mycket tilltalande. Den genomtänkta ljusanvändningen förstärker stämningar och skapar rum

på den ytterst avskalade scenen.

Scenrummet innehåller egentligen inte mycket annat än några bomulls-säckar och -balar som används till olika ändamål. Och så de hängande repen som bomullsänglarna tvinnar, snurrar och drar i.

Detta – i kombination med den "industriella" musiken med slamrande maskinljud och tjutande fabriksvisslor – gör att vi lätt kan föreställa oss de hårt arbetande kvinnorna i sina bullriga och dammiga fabrikslokaler. Lika väl fungerar scenerna där arbeterskorna viker och drar i tygstycken.

FÖR ÖSTERBOTTNINGAR, speciellt Vasabor, kommer berättelsen extra nära tack vare sin lokala förankring. Navet är Bomullsfabriken i Brändö. Hildas man Arvo är simhoppare och dyker från hoppturnet på Sandö. Dottern Greta får jobb som servitris på Villa Sandviken. Kvinnorna samlas på Svenssons damcafé för att diskutera en socialdemokratisk kvinno-klubb.

Den lokala anknytningen ger pjäsen ett mervärde.

Förutom att musiken och ljudbilden understryker känslor och

skeenden ger den också indikationer på tidens gång, till exempel genom att vi får höra populärmusik från olika årtionden.

Pjäsen börjar alltså med att Hilda flyttar till Vasa, men innan dess har hon hunnit vara med om flera omvälvande händelser i sitt liv. Dramaturgen Annina Enckell backar bakåt i tiden genom att återge Hildas minnen. Växlingen mellan de olika tidsplanen blir kanske inte genast helt tydlig för publiken.

Att i andra akten introducera en berättare – Hildas vuxna dotter Greta – ger känslan av att det ännu fanns så mycket att att skildra, men inte riktigt tid att gestalta allt på scenen.

Alakoskis roman är en bred, episk berättelse som också handlar om Finland som nation, framför allt förändringen från jordbruks- till industrisamhälle.

Pjäsen "Bomullsängeln" handlar om den lilla världen – familj, vänner och arbete – och om huvudpersonernas utveckling. Det är en väl sammanhållen historia som berör.

Lisbeth Rosenback

lisbeth.rosenback@vasabladet.fi
06-7848 290